

آشنایی با ژانر نوآر

ژانر نوآر Noir؛ زائیده سبک اکسپرسیونیسم و اعتلای آن پس از رئالیسم نوین آلمان در اواخر دهه ۳۰ می‌باشد. نوآر یک اصطلاح فرانسوی و رایج شده در اواسط دهه ۴۰ است. در حالی که آمریکایی‌ها تقریباً تا اوایل دهه ۷۰ به این ژانر ملودرام اندوهناک اطلاق می‌کردند.

ژانر نوآر Noir زائیده سبک اکسپرسیونیسم و اعتلای آن پس از رئالیسم نوین آلمان در اواخر دهه ۳۰ می‌باشد. نوآر یک اصطلاح فرانسوی و رایج شده در اواسط دهه ۴۰ است. در حالی که آمریکایی‌ها تقریباً تا اوایل دهه ۷۰ به این ژانر ملودرام اندوهناک اطلاق می‌کردند.

شروع و اقبال فیلم‌های ژانر جنایی با قدرت جادویی ادبیات ژانر پلیسی همزمان با ظهور نویسندگان شاخصی مانند دشیل همت و ریموند چندلر سبک خاصی از سینمای جنایی را به وجود آورد که به اصطلاح فرانسوی‌اش بسیار بیشتر مشهور گشت؛ اصطلاحی که فرانسویان و بعدتر اورپایی‌ها بدان فیلم نوآر (Film noir) می‌گفتند.

در نظر داشته باشید که اصطلاح نوآر و ژانر نوآر هرگز در سینمای آمریکا طی سالهای 1940 تا 1958 جا نیفتاد. نه منتقدان و نه تماشاگران اقبالی بدین عنوان نداشتند چرا که هالیوود کارخانه فیلمسازی در ژانر درام اجتماعی و ژانر عاطفی و بویژه در گونه‌ی جنایی و پلیسی بود و مجموع این ژانرها در یک گونه‌ی ترکیبی به گونه‌ای بود که آمریکایی‌ها بدان ملودرام اندوهناک و نه؛ فیلم نوآر می‌گفتند.

پس از شاهین مالت ساخته جان هیوستون در سال 1941 فیلم نوآر تا یک دهه پیش‌تازی خود را حفظ کرد. فیلم‌های این دوره عموماً سیاه و سفید؛ سرشار از ناامیدی و بدون قهرمان رایج سایر ژانرها ساخته می‌شدند. سبک بصری فیلم‌های نوآر در دهه چهل عمدتاً در حد سینمای اکسپرسیونیسم آلمان بود. سایه‌های پرمعنا؛ استفاده از سبک نورپردازی خاص و همچنین دکورهای استودیویی از مهمترین عناصر تشکیل دهنده فیلم‌های نوآر اواخر دهه 40 و اوایل دهه 50 به شمار می‌آیند.

با جافتادن اصطلاح سینمای نوآر در آمریکا در اواسط دهه 70 کم‌کم منتقدان بیشتر در باره این فیلم‌ها نوشتند و قواعد و اصول این گونه‌ی سینمایی بیشتر برای تماشاگران روشن شد.

در مجموع فیلم نوآر فیلمی است که در آن قهرمان ماجرا عمدتاً شخصی منزوی و ظاهراً شکست خورده است که دنیا روی خوشی به او نشان نداده است. اندوه و حزن ذاتی در فیلم نوآر جزو عناصر مسلم فیلم است چنانچه در مقوله فیلمبرداری و نورپردازی عمدتاً صحنه‌های داخلی و خارجی این فضای غمبار را بیشتر جلوه‌گری می‌کنند.

در فیلم نوآر خط سیر داستانی دو خطی است. عمدتاً شخصیت‌ها در مقوله جبر و اختیار قرار می‌گیرند اما به نظر می‌رسد سرنوشت همه آنها از قبل مشخص شده است.